

Teresa Torns | El temps i la cura: una qüestió de dones?



La sociòloga Laura Balbo va publicar un llibre⁽¹⁾ on lliga-va dues qüestions que semblaven allunyades de les ciències socials però que, des d'aleshores, sempre més han anat de bracet. Principalment, quan s'analitzen el que ara en diem qüestions de gènere. Balbo es feia ressò del que en podríem dir el malestar del benestar. És a dir, volia posar de manifest la importància de la cura de la vida de les persones i el temps precís per dur-la a terme a les societats del benestar. I, a més, reclamava la necessitat de desenvolupar polítiques de temps per procurar benestar per a tota la ciutadania. De fet, els seus plantejaments seguien les crítiques que algunes científiques socials escandinaves havien fet a les polítiques de benestar dels seus països. Allà on les dones ja gaudien de més igualtat d'oportunitats i l'Estat del Benestar havia aconseguit desenvolupar més i millors serveis públics per atendre les necessitats de la vida quotidiana.

Avui en dia, sembla més clara la necessitat de revisar i desenvolupar polítiques de benestar que tinguin en compte l'ús social del temps. I sembla fora de dubte que les polítiques de benestar han d'incloure la cura⁽²⁾, com a punt cabdal

d'aquestes actuacions. Si bé s'està lluny d'acceptar que l'existència de la cura tingui a veure amb el temps. O que el lligam entre el temps i la cura siguin un afer relacionat amb els drets i deures de ciutadania. Però ja no sembla tan forassenyat dir que el treball i el temps de cura de la vida són imprescindibles per al benestar quotidià. I que no es tracta només d'una qüestió de dones, sinó que afecta tothom.

Les primeres propostes orientades a fer present el lligam entre cura, temps i benestar van ser impulsades per les dones italianes del desaparegut PCI el 1990, sota el lema de la "lleï del temps". La proposta no va arribar mai a ser lleï però segueixen vigents alguns dels seus objectius. El primordial, reduir la jornada laboral diària i regular i reordenar el temps de treball de tota la població ocupada, segons la variabilitat de les necessitats de cura al llarg del cicle de vida. Posteriorment, organitzar socialment la cura quotidiana i renovar el contracte social entre homes i dones⁽³⁾ han estat noves propostes a considerar. Fites difícils per aquests temps de crisi però ineludibles, si volem mantenir l'actual model social europeu, sense aprofundir les desigualtats socials existents i generar-ne de noves.

A tall d'exemple, s'ha de recordar que, a les societats del benestar, les dones joves han crescut sota l'empара de les polítiques de la igualtat d'oportunitats i han acumulat nivells d'estudis superiors als dels seus coetanis masculins. Situació davant la qual sembla difícil esperar que també elles acceptin viure assumint una major càrrega total de treball quotidiana. I que organitzin el temps dels membres

de la seva llar-família a canvi de no disposar del seu propi temps, tal com han anat fent les seves predecessores. O confiar en que la solució sigui fer venir més dones immigrades perquè tinguin cura de les persones dependents, en una societat on el procés d'envelliment és un indicador d'èxit però també de trasbals. Tampoc no sembla que la solució del treball a temps parcial femení o la conciliació de la vida familiar i laboral siguin solucions pensades per millorar aquest estat de coses.

De fet, semblen haver ignorat el que diu Albert Jacquard⁽⁴⁾, al recordar-nos com la capacitat de tenir cura els uns dels altres ha estat un dels elements clau per a la supervivència de la nostra espècie. Cura que, de ben segur, ha estat una qüestió de dones, probablement no triada lliurement. Tot i així, moltes sabem que dedicar-se al temps i cura de la vida, de si mateixa i dels altres, és la clau del benestar. I pretenem, probablement de manera agosarada, que el temps i la cura formin part dels drets i deures de ciutadania. •

(1) -Laura Balbo, (1987): *Time to Care. Politiche del tempo e diritti quotidiani*. Milà, Franco Angeli.

(2) - Cura s'empra com a traducció del anglès *care* tot i la manca d'acord sobre la seva definició. Igualment *social care* s'ha traduït per organització social de la cura.

(3) - El contracte considera que els homes com a caps de família són els principals proveïdors d'ingressos i les dones, tinguin o no activitat laboral, han de ser les mestresses de casa i tenir cura de la llar i de les persones de la família. El model està en declivi però manté un gran pes simbòlic en les societats del benestar, particularment les mediterrànies.

(4) - Albert Jacquard, genetista de poblacions, no necessàriament sensible a les qüestions de gènere, demana que la cura sigui inclosa com a dret humà en el seu llibre *Mon Utopie*, Paris, Stock, 2006.